

KLIMAAT VERGT VERBOUWING VAN ONZE STEDEN

Wat ik mis in het hedendaagse debat over planologie, is de urgentie van 'het grote verhaal' op milieugebied. Planologie gaat over de instandhouding van voorzieningen in vergrijzende woonkernen, het tegengaan van segregatie tussen stadsdelen, en andere sociale vraagstukken. Er ligt echter een enorme opgave in de *klimaatplanologie*. Klimaatplanologie is geen toekomstmuziek, maar zou de hedendaagse praktijk moeten zijn. Anno 2017 teisteren enorme bosbranden de staat Californië. Het vuur verwoest bossen en huizen rond de steden Santa Barbara, Los Angeles en San Diego. De gouverneur van Californië, Jerry Brown zegt hierover: "This is the new normal." Dit soort bosbranden kunnen voortaan elk jaar gebeuren en inwoners hun leven, woning en buurt bedreigen. Dit brengt miljarden dollars schade met zich mee. Heeft het dan nog zin om de villa's in de zwartgeblakerde bossen weer op te bouwen op dezelfde locatie? Dit is typisch een actuele vraag voor de klimaatplanoloog van Californië.

Ook op Sint Maarten wordt hardop twijfel uitgesproken in hoeverre het zin heeft om alles weer op te bouwen, als er binnen een paar jaar weer zo'n enorme categorie-vijf orkaan als Irma over het eiland kan razen. Deze voorbeelden zijn illustratief

voor de discussie die ik in deze Vrije Ruimte wil aanzwengelen. Mijn centrale stelling: Gezondheid, lange termijn zorgen over veiligheid en leefomgeving, extreme weersomstandigheden, milieuschade, en beheer van natuurlijke hulpbronnen zijn de primaire aandachtspunten van de 'urbane en regionale planner 2.0' ofwel de klimaatplanoloog.

De Europese Unie heeft de 'tweegradendoelstelling' van het Parijse Klimaatakkoord omarmd als stip op de horizon, en ambieert een CO₂ reductie van 80 tot 95 procent tegen 2050. Beseft men dat dit een "verbouwing van onze steden en regio's" betekent van een omvang vergelijkbaar met de wederopbouw in de vorige eeuw? Stel je eens voor dat een provincie als Utrecht of een stad als Arnhem nog maar 5 tot maximaal 20% aan gas en benzine verbruikt ten opzichte van het huidige niveau. Wat voor stad of streek vinden mensen dan aantrekkelijk om in te wonen of aan bij te dragen?

Een voorbeeldscenario: In 2030 tankt het merendeel van de automobilisten bij Fastnet of thuis aan de laadpaal. Mensen die thuis niet kunnen opladen, hebben een waterstoftank in de auto. Alle bestaande woning-eigenaren krijgen bij de eerstvolgende rioleringswerkzaamheden en herbestrating een klimaatplanoloog langs. Tegelijk met de vervanging van de riolering wordt de gasleiding verwijderd uit de wijk. Particuliere woningeigenaren krijgen pas een bouwvergunning als de woning wordt 'ge-energie-

renoveerd', van energielabel G tot label A/B. Huiseigenaren kunnen volgens een uitgerolde menukaart kiezen welke zonneboilers, vloerverwarming, warmtepompen en dakisolatie ze willen. Voor de financiering zijn gunstige leningen beschikbaar, met energie-hypotheekgarantie. Energie-management is net zo ingeburgerd binnen huishoudens als de dagelijkse afvalscheiding in plastic, glas, papier, groen en restafval. Experimenten met nieuwe (ICT-) technologieën vinden plaats om gezamenlijk te monitoren hoe gemeenschappen hun wijken en omgeving schoner, collectiever, milieuvriendelijker kunnen maken, met respect voor de privacy en de menselijke maat.

Het nieuwe verhaal van der ruimtelijke planning in Nederland vraagt om leiderschap en concrete voorstellen. Om aan de slag te gaan met eigentijdse multi-stakeholder governance modellen. Zie als voorbeeld de opkomende energiecoöperaties, gebiedscoöperaties en wooncoöperaties. Waar steden als bron van werk én van gezonde leefstijl dienen. Waar mensen wereldkampioen pensioensparen zijn, en waar dit geld niet belegd is in olie, kolen en gaswinning, maar in energieneutrale woningen, scholen, en gezonde lucht.

De traditionele rol van planning wordt bondig verwoord in een vorige Vrije Ruimte column van Jochem de Vries in 2017: het gaat om "het produceren en in stand houden van collectieve goederen en het kanaliseren van ruimtelijke dynamiek". Ik vind het een mooie samenvatting, alleen is de formulering iets te zeer geïnfilterd door een ver-economisering van het taalgebruik, met termen als 'goederen' en 'produceren'. Voor mij staat planologie voor "ruimtelijke planvorming ten behoeve van collectieve actie, voor het totstandbrengen, instandhouden en beschermen van collectieve waarden zoals gezondheid, veiligheid, gezonde omgeving en landschappelijke kwaliteit." In de 21^e eeuw mag klimaatplanologie op de agenda van stad, provincie en land. Niet met het Amerikaanse adagium 'vrijheid om te vervuilen'. Maar met concrete ruimtelijke plannen om de wereldwijd afgesproken klimaatdoelstellingen realiseerbaar te maken, op de wijze die het beste past bij straat, dorp, stad en regio, en de mensen die er wonen.

Linda Carton (l.carton@fm.ru.nl) is universitair docent Spatial Planning aan de Radboud Universiteit Nijmegen en gespecialiseerd in duurzaamheidsvraagstukken.

Klimaatplanologie is geen toekomstmuziek